

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Радка Василева Влахова-Руйкова

на материалите, представени за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност **ДОЦЕНТ на СУ „Св. Климент Охридски“**

по Професионално направление 2.1. Филология (Славянски езици – чешки език)

Настоящото становище е изготвено въз основа на Заповед на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“ РД 38 – 2 / 09.01.2019 г. Процедурата съответства напълно на ЗРАСРБ и Правилника на СУ.

В конкурса за академичната длъжност ‘доцент’, обявен в Държавен вестник, бр. 93 от 26. 11. 2019 г., и в интернет страницата на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ за нуждите на катедра „Славянско езикознание” към ФСлФ като единствен кандидат участва главен асистент, доктор по филология, Силиян Иванов Стойчев от катедра „Славянско езикознание”, ФСлФ, СУ „Св. Климент Охридски”.

Данни за кандидата

Ст. Стойчев е завършил Чешка филология и Общо езикознание като Специалист по чешки език и литература и по общо езикознание Във Философския факултет на Карловия университет в Прага през 1984 г. PhD на Карловия университет в Прага от 1985 г. През 2014 г. защитава блестящо дисертация за присъждане научната и образователна степен „доктор“ на СУ „Св. Климент Охридски“.

Преподавателска дейност

Преподавателската дейност на Ст. Стойчев е изцяло свързана с научната област на конкурса. Освен занятията по практически чешки език и по сравнителна граматика на славянските езици, които е водил, са му възлагани лекции и е разработил курсове по основни лингвистични дисциплини за чешки – фонетика и фонология, морфология, правопис и правоговор. Ст. Стойчев е преподавал чешки език и в редица други университети – ПУ „Паисий Хилендарски“, ЮЗУ „Неофит Рилски“, НБУ. Водил е курсове

по чешки език към Чешкия културен институт. Бил е и лектор по български език в Белоруския държавен университет в Минск. Ст. Стойчев е ръководител на сектор „Бохемистика“ към ФСлФ на СУ „Св. Климент Охридски“ и е един от най-не само уважаваните, но и обичани преподаватели, цѐнен и ценѐн колега и член на факултетската общност.

Проектна дейност През периода 2006 – 2008 г. Ст. Стойчев е включен заедно с редица български и чешки участници в международния проект „Language in Tourism: Three-Level Lexically Orientated Model for Teaching, Learning, and Evaluation of Oral Slavic Languages Competences in Respect with the Needs of the Tourism. ЦЕНТЪР ЗА РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ. Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“, 2006 – 2008. www.travellang.org . Резултат от дейността по проекта, както и личният екскурзоводски опит са видими в издадените (в съавторство) 3 учебника и 7 учебни помагала.

Научни приноси

Конкурсът за заемане на академичната длъжност „доцент“ има комплексен характер, но особена тежест имат научно-изследователските приноси на кандидата. В настоящото становище ще се спра основно на приносите в монографичното изследване „Българският морфологичен релатив и чешкият език“, представено като хабилитационен труд. Издаденият от ИК „Силует“, С. 2019 г., 402 с., труд е изключително задълбочено и детайлно изследване на морфологичния релатив в български и неговите функционални еквиваленти в съвременния чешки език. Изследването на Ст. Стойчев е принос към граматологията и към изследванията върху българския глагол – граматическите категории, които притежава българският глагол и граматическите значения, които изразява. Както и в предходното изследване, защитено като дисертационен труд – „Българският морфологичен резултатив и чешкият език“, и в изследването върху релатива Ст. Стойчев, като обстойно и задълбочено представя различните подходи и концепции на български и чуждестранни езиковеди за темпоралната система на глагола в български и чешки, както и за подходите при наличие на асиметрия, аргументирано и въз основа на богат емпиричен материал, разграничава именно морфологичните от лексикограматичните категории. Теоретичен принос към граматическите изследвания са обособяването и представянето на

морфологически сигнализираните категории „вид на действието“ и „зависим таксис“. На полето на българския глагол са се водили истински филологически „битки“ и обикновено изследователите на глаголните категории и техните значения се придържат към една или друга теория, респ. описателен модел. С присъщата на изследователския му подход прецизност, Ст. Стойчев е успял максимално детайлно да опише морфологично сигнализираните значения на грамемите, които са обединени в българската и в чешката темпорална система. В труда за първи път се прави разграничаване на категориите *релативност* и *темпоралност*, т.е. на морфологичните категории *таксис* и *време*, което е теоретичен принос към вербалистиката в български, чешки и в славистиката изобщо.

Както за български, така и за чешки в труда е направено цялостно описание на маркираната грамема *релатив (зависим таксис)* на морфологичната категория *таксис* – описани са: семантиката на категорията, изразяващите я грамеми, семантиката на маркираното значение, формалните показатели. Представен е подробен анализ на словоформите, общото и главното значение на немаркирания член, съответните неутрализации и транспозиции, като всички те са богато илюстрирани.

В хабилитационния труд е изследвана за първи път първо във вътрешноезиков план за български и за чешки функционалната еквивалентност на категорията, а също е направено подробно съпоставително изследване на функционалните еквиваленти в български и чешки. Освен безспорен теоретичен принос изследването може да намери широко приложение в чуждоезиковото обучение и превода, вкл. като надеждна основа за създаване на програма за автоматичен превод и/или усъвършенстване на съществуващите.

Искам да обърна специално внимание и на участието на кандидата в авторските екипи на редица речници – една от най-трудните и отговорни езиковедски дейности, изискващи най-висока експертност.

Имам лични впечатления от представянето на научните изследвания на кандидата на редица национални и международни форуми. Те винаги са посрещани с голям интерес и респект от научната общност.

Заклучение

Представеният от кандидата комплект материали е в съответствие със ЗРАСРБ, Правилника за развитие на академичния състав на Софийския университет, изпълнени са изискванията според НАЦИД и включва всички изискуеми документи.

Кандидатът в конкурса гл. ас. д-р Стилиян Иванов Стойчев е представил монография - хабилитационен труд, и научни публикации извън материалите, използвани при защитата на ОНС 'доктор' и придобиване на званието „главен асистент”. В работите на кандидата има оригинални научни и приложни приноси. Те са публикувани в научни сборници от престижни международни форуми и в представителните специализирани издания. Теоретичните разработки имат и практическа приложимост, като част от тях са пряко ориентирани към учебната работа. Научната и преподавателската квалификация на гл. ас. д-р Стилиян Иванов Стойчев е безспорна.

След запознаване с представените в конкурса материали и научни трудове, анализ на тяхната значимост и съдържащи се в тях научни, научно-приложни и приложни приноси, намирам за основателно да дам своята положителна оценка и убедено да препоръчам на Научното жури да изготви доклад-предложение до Факултетния съвет на Факултета по славянски филологии за избор на Стилиян Иванов Стойчев на академичната длъжност 'доцент' в СУ „Св. Климент Охридски” по професионално направление 2. 1. Филология, научна специалност Славянски езици – чешки език.

30.03.2020

проф. д-р Радка Влахова-Руйкова